

Slots- og Kulturstyrelsen

Fejøgade 1
4800 Nykøbing Falster
Telefon 33 95 42 00

post@slks.dk
www.slks.dk

[Offentliggjort den 25. marts 2024]

20. marts 2024
Jour. nr.: 23/10060

Fredning af Glasalstrup, Alstrup Allé 11, Hasselager, Aarhus Kommune

Afgørelse

Slots- og Kulturstyrelsen har besluttet at frede J.A. Alstrup A/S's administrationsbygning, "Glasalstrup", med nære omgivelser i form af græsplænen, betonstøttemuren langs og i fortsættelse af Alstrup Allé og fyrretræsbeplantningerne, Alstrup Allé 11, 8361 Hasselager, 5cz Katstrup By, Kolt.

Beslutningen er truffet efter § 3 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.

Baggrund

Slots- og Kulturstyrelsen underrettede i brev af 14. november 2023 om, at Det Særlige Bygningssyn havde indstillet J.A. Alstrup A/S's administrationsbygning, "Glasalstrup", med nære omgivelser i form af græsplænen, betonstøttemuren langs og i fortsættelse af Alstrup Allé og fyrretræsbeplantningerne på ejendommen til fredning. Samtidig igangsatte styrelsen en høring herom.

Slots- og Kulturstyrelsen har modtaget to bemærkninger hertil, nemlig fra Aarhus Kommune og fra Arkitektforeningen.

17. januar 2024 oplyser Aarhus Kommune: Plan og Byggeri, at man ingen bemærkninger har til fredningsforslaget.

27. november 2023 oplyser Arkitektforeningen, at den bakker til fulde op om fredningsforslaget. Desuden finder foreningen det nødvendigt, "at mere af 60ernes betonbyggeri bevares for at sikre eksempler på periodens byggeri, der var præget af en stor fordring i materialer og byggeproces."

Slots- og Kulturstyrelsen har således ikke modtaget bemærkninger imod fredningsforslaget, der er foreslået af ejeren.

Begrundelse

Slots- og Kulturstyrelsen finder, at J.A. Alstrup A/S's administrationsbygning, "Glasalstrup", med nære omgivelser i form af græsplænen, betonstøttemuren langs og i fortsættelse af Alstrup Allé og fyrretræsbeplantningerne (1966-67 af arkitekt Knud Blach Petersen) har de væsentlige arkitektoniske og kulturhistoriske værdier, der kan begrunde en fredning.

Som Det Særlige Bygningssyn konstaterer styrelsen, at administrationsbygningen, der ligger i et planlagt industrikvarter fra 1966 mellem landevejen Skanderborg-Aarhus og den jyske længdebane, er blandt de første i Danmark, der er bygget til at rumme et kontorlandskab. Administrationsbygningen er desuden et vigtigt eksempel på 1960'ernes teknikfascination samt dens fortolkning af arkitekturstrømningen/stilarten brutalisme.

Beliggenheden i et planlagt industrikvarter med forholdsvis store grundstykker, let adgang til både hovedvej (senere også motorvej) og jernbane, veje med afskårne hjørner – for at lette kørslen med lastbiler – samt de omhyggeligt lagte fliser i to rækker for fodgængere er karakteristisk for erhvervsbyggeriet i 1960'erne, der er velfærdssamfundets højindustrielle periode.

Også det samlede anlæg er karakteristisk med dets kontorbygning, portnerbolig og store lagerhal – alle i én etage, såkaldte fladebygninger eller etplanshuse, der var tidens ideal. Dette er en del af forklaring på firmaets øgede arealbehov, og hvorfor det var nødvendigt at flytte ud fra byens tætbebyggede centrum, i J.A. Alstrup A/S's tilfælde fra Studsgade 5-7 i det indre Aarhus. Også græsplænen omkring kontorbygningen og fyrretræsbeplantningen er karakteristisk for 1960'ernes industrikvarterer og fortæller om den vægt velfærdssamfundets lovgivere og planlæggere lagde på at skabe nye, sunde arbejdspladser uden for de tætbebyggede bykerner. Selv den lille landkommune, Ormslev-Kolt Kommune, skulle have sit industrikvarter inden den i 1970 blev indlemmet i Aarhus Kommune.

Administrationsbygningen er en af de første i Danmark, der er opført til at rumme et kontorlandskab. En idé som ikke alene indebar, at flere mennesker arbejdede i samme lokale, hvad der ikke var nyt, men også en forestilling om en vis ligestilling medarbejderne imellem "fra chefen til yngste kontorist", foruden et bedre fysisk indeklima. Idéen er typisk for 1960'erne og har senere fået stor udbredelse. Fysisk kommer lighedsidéen til udtryk i storrumskontoret og i fraværet af separate kontorer til direktør og chefer samt i den fælles kantine for alle medarbejdere – også lagerarbejderne. Bygningen er således med til at fortælle om det skift, der skete i kulturen og forsøgene med at skabe arbejdsfællesskaber.

Endelig er administrationsbygningen et væsentligt eksempel på såkaldt brutalisme inden for arkitekturen og den teknikfascination, der prægede 1960'erne fra minicykler til mekaniske glasskydedøre og ventilationsanlæg. Særlig tydelig er begejstringen for bygningens bærende konstruktion, pillerne og gitteret af jernbeton, som dominerer indtrykket af bygningen.

Klagevejledning

I kan klage til kulturministeren over Slots- og Kulturstyrelsens afgørelse. Klagefristen er 4 uger fra den dag, hvor beslutningen er offentliggjort på styrelsens hjemmeside, <https://slks.dk/omraader/kulturarv/fredede-bygninger/fredningssager-og-hoeringer>. Offentliggørelserne på hjemmesiden er sorteret alfabetisk efter, hvilken kommune ejendommen ligger i.

Klagen skal indgives skriftligt til Slots- og Kulturstyrelsen. Styrelsen sender klagen videre til Kulturministeriet sammen med den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse. Klagen kan sendes på e-mail til: cfk@slks.dk eller med post til Slots- og Kulturstyrelsen, Center for Kulturarv, Fejøgade 1, 2. sal., 4800 Nykøbing F.

Klage indsendt inden fristens udløb har opsættende virkning for beslutningen. Det betyder, at bygningen med omgivelser er fredet under behandlingen af en eventuel klagesag, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Konsekvenser

En fredning betyder bl.a., at I skal søge Slots- og Kulturstyrelsen om en tilladelse, hvis I vil foretage bygningsarbejder eller lignende, der rækker ud over almindelig vedligeholdelse.

Dette følger af § 10 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.

Undtaget herfra er visse typer af bygningsarbejder, som kan iværksættes på grundlag af skriftlig underretning, jf. § 10, stk. 5, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer. Reglerne herfor fremgår af bekendtgørelse nr. 1588 af 28. juni 2021 om hvilke bygningsarbejder i fredede bygninger, der ikke kræver forudgående tilladelse.

Offentlig bekendtgørelse og tinglysning

Slots- og Kulturstyrelsen vil foretage offentlig bekendtgørelse af beslutningen på styrelsens hjemmeside www.slks.dk og tinglyse fredningen. I vil modtage en kopi af tinglysningen, når den foreligger.

Bygningsfredningen skal respekteres af ejendommens ejer, brugere og andre indehavere af rettigheder over ejendommen uanset, hvornår rettigheden er opnået.

Dette følger af § 7, stk. 3 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.